

אאאא, חוזם: 12489
אל: וושינגטון/604
מ-: המשרד, תא: 090594, ח: 1515, ד: ר, ט: ג שמ, בבב
1007580
שמור/מיידי

אל: תפוצה מדינית

מאת: ערב 2

הנדון: התגובות בשטחים בעקבות חתימת הסכם 'עזה ויריחו'

1. החתימה על הסכם 'עזה ויריחו' בקהיר התקבלה בשטחים, בדרך כלל, בביקורתיות ובהסתייגות, ע"י תומכי התהליך והציבור הרחב, ובשלילה ברורה ע"י מתנגדי התהליך המדיני. הרושם העולה מכלל התגובות, נכון לעכשיו, הוא של חשדנות, חששות ואי-אמון (גם מול הנהגת אש"פ), אך בו בזמן הכרה כי בחתימה על ההסכם אמור להיפתח פרק חדש בחיי הפלס', לפחות באיזורי עזה ויריחו.

2. הציבור הרחב הגיב, כאמור, באורח מאופק ובאיזורים מסוימים אף באדישות מסוימת. כמעט ולא ניתן להצביע על גילויי שמחה פומביים, למעט ברצועת עזה, אך בעיקר סביב שחרור אסירים פלס' שליווה את חתימת ההסכם. בשאר איזורי יו"ש נשמרה בדרך-כלל שביתה כללית, שניזומה ע"י גורמי האופוזיציה ביום חתימת ההסכם, ושררה אוירת אדישות, כמעט מוחלטת.

ניכר היה כי הציבור הפלס' בשטחים מתייחס בחשדנות ובלא מעט חששות להסכם שנחתם ובמידה לא מבוטלת של אי-אמון לנוכח השינוי הצפוי להתחולל בשטחים (ככלות הכל, לא חל שינוי מהותי במצב בשטח גם למחרת טקס החתימה).

3. תומכי התהליך, קרי: בכירי הפת"ח ושאר דוברי גורמי הקואליציה (מע"פ, פד"א), הגיבו בביקורתיות רבה ולא הסתירו את אי-שביעות רצונם מתוכן ההסכמים ומכך שפניותיהם למנהיגות בתוניס להשהות את החתימה לא נענו. אישים כפייצל חוסייני, צאאב עריקאת, חנאן עשראווי, ע'סאן אלחטיב וכמובן חייזר עבד אלשאפי לא הסתירו את ביקורתם. את מחאתם הביעו, בין היתר, בהדירם רגליהם מטקס החתימה בקהיר, למורת רוחו של ערפאת (ובקשיים שהם מערימים עליו בתהליך הרכבת 'הרשות הלאומית'). ראוי לציין, שפעילי הפת"ח בעזה מקרב 'הדור הצעיר' שמו, בדרך-כלל, על שתיקה והעדיפו שלא להתייחס ספציפית לסעיפי ההסכם.

4. למרות זאת, נשמעו במקביל גם קולות אחרים, אמנם מעטים, שהצביעו על 'הרגע ההסטורי' בעקבות חתימת ההסכם. בהקשר זה ניתן למנות:

א. אישים, הנמנים בדרך-כלל על 'הדרג השני' של פעילי הפת"ח (אחמד אליאזגי, עטא אבו כרש ועוד), שנקטו בנימה חיובית והדגישו שמדובר ב'צעד נכון בכיוון הנכון'.

ב. פעילים הנמנים עם המע"פ (הנוקטת זה מס' חודשים בעמדה ביקורתית ביותר כלפי ערפאת) ברצועת עזה שקיזמו בברכה את השלטון הפלס' הצפוי לקום וקראו לתמוך בו ולסייע לו.

ג. המאמרים הראשיים בשני היומונים המרכזיים - 'אלקדס' ו'אלנהאר' - נקטו בדרך-כלל עמדה חיובית וברורה בעד ההסכם, אף שהצביעו על נקודות בעיתיות לא מעטות בו. עלי אלח'לילי (לשעבר עורך 'אלשעב' וכיום עורך השבועון באנגלית 'ג'רוסלם טיימס') אף הוא ביקר בפרשנותו את המסתייגים ותהה - 'מי זה שייסוג לאחור, דוקא ברגע ההסטורי?'.

5. האופוזיציה, החילונית והאסלאמית, הגיבה, כצפוי, בשלילה רבה. החמא'ס כינתה את יום החתימה 'יום שחור' והכריזה על שני ימי אבל. החזיתות פרסמו כרוז משותף בו קעקעו את ההסכם מיסודו. כל גורמי האופוזיציה הבטיחו להמשיך במאבקם נגד ההסכם, אך בנשימה אחת הדגישו כי יימנעו מלהתעמת עם השלטון העצמי ומ'מלחמת אחים'.

6. ראוי לציין, כי האירועים בטקס החתימה (הימנעותו של ערפאת לחתום בתחילה על המפות המצורפות) כמעט ולא זכו להתייחסות בשטחים, למעט תגובות בודדות בלבד.

פייצל חוסיני ראה בכך 'צעד נבון' (שניתן לפרשו לאור הסתייגותו מההסכם...) אך לעומתו עבד אלשאפי ציין כי הוא מקווה ש'זו לא היתה הצגה כדי לתת מהימנות יתרה למה שקורה. אני רואה זאת בחשדנות רבה'. במילים אחרות: אם ערפאת התכוון בכך 'לצבור נקודות' בדעת-הקהל הפלס' בשטחים הרי שמבוקשו לא עלה בידו.

7. עם זאת, לצד ההסתייגויות דלעיל ניתן לחוש כי כלל גורמי הכוח הפוליטיים בשטחים מבינים כי ההסכם הינו בבחינת עובדה מוגמרת וכדברי עבד אלשאפי - 'איננו יכולים לחזור בנו מההסכם. ערפאת אינו יכול לאמר עתה לא'. נימה זו עולה, אמנם בעקיפין גם מקרב המתנגדים לתהליך. השבועון הפרו-חמא'סי 'אלביאן' (שהחל להופיע לפני מס' שבועות בשטחים) הודה כי 'החתימה אירעה ואם כן מה עכשיו?'. במאמר פרשנות נוסף שהופיע בגליון האחרון (6) נפרשים גם הנסיבות והגורמים לכוונתה של תנועת החמא'ס להימנע מעימות עם הממשל הפלס' הצפוי לקום.

8. לסיכום:

א. התגובות בשטחים, הן של הציבור הרחב והן של גורמי הכוח הפוליטיים, אינם עולים בקנה אחד עם 'הרגע ההיסטורי' שבחתימת ההסכם ומתאפיינים במסויגות בלתי-מוסתרת. מספר גורמים חברו, להערכתנו, להלך רוח זה: סקפטיות ממשמעותו של 'תאריך קדוש' זה לאחר שרבים לפניו עברו ללא שינוי בחיי היומיום בשטח; אי-אמון וחשדנות לקראת הבלתי נודע במיוחד, כאשר פרטי ההסכם אינם נהירים דיים אף לפעילים המרכזיים; חששות מפני ההנהגה הפלס' העתידה להיכנס מחוץ לשטחים.

ב. את התגובות המסויגות של בכירי ה'פנים' יש לראות, להערכתנו, לצד ביקורת קונקרטיית על סעיפים בו, גם לנוכח הבעיתיות המאפיינת את יחסי ה'פנים' עם ה'חוץ' מאז החתימה על הצהרת העקרונות. זו דחקה הצידה את פעילותם ורוקנה מתוכן את חברותם בפורומים שונים של ההנהגה הפלס', בתוניס ובשטחים.

ראוי לזכור, כי אישים כחסיני, עריקאת ועוד, ששימשו כחברי המשלחת למו'מ, הורחקו כמעט לחלוטין מפרטי המו'מ (ומזרקוריו...), צעד אשר אך הגביר את אשר על ליבם נגד ערפאת.

זאת ועוד, ניתן להניח שבעמדותיהם המסויגות הם חשים כי הם מייצגים באופן נאות את דעת-הקהל בשטחים.

ג. ניתן לחוש גם בשוני בתגובות בין אזח'ע ליו'ש (למעט 'מובלעת יריחו' אולי). הציבור ופעילי הפת'ח בעזה מתחילים לחוש את ניצני השינוי הקרבים ואת משמעותם 'ההיסטורית'. מבחינה זו אך טבעי הוא שביו'ש (כמו במחנות הפליטים שב'פזורה') התחושות מסויגות יותר ולו מהסיבה שההסכם הנוכחי אינו כולל אותם.

ד. ניתן להניח שככל ויתרבו סממני השינוי, במיוחד ב'עזה ויריחו', התגובות תהיינה פחות סקפטיות. יחד עם זאת, התקופה הראשונה שלאחר יישום ההסכם תתאפיין עדיין במעין 'ערפל קרב' הן לנוכח החששות מן השלטון החדש, אך גם עקב העובדה שתקופת 'בין השמשות', מעצם הגדרתה, מלאת חששות ופחדים.

226
226
1994